

ОНОМАСТИКА ДЛЯ МАГІСТРАНТІВ

У видавничому центрі нашої академії побачив світ навчально-методичний посібник для магістрантів «Актуальні питання української ономастики» авторства науковця кафедри української філології та суспільних дисциплін, кандидата філологічних наук, доцента Інни Волянук. Робота рекомендована до друку профільною кафедрою, рецензована кандидатам філологічних наук, доцентом Лілією Невідомською. Матеріали посібника структуровані у трьох змістових модулях. Кожен з них містить тези лекцій, систему ключових понять, якими повинен оперувати магістрант, розробки практичних занять, списки рекомендованої основної і додаткової літератури.

Перший змістовий модуль розкриває «Структуру онімного простору української мови». Автор висвітлює зміст і значення ономастики як науки про власні назви, сутність власної назви та її диференційні ознаки, дає критерії систематизації пропріальних одиниць. Особливістю цього модуля виступає лекція-презентація «Топоніми. Прагматоніми». Практичні завдання вводять магістранта у сферу ономастики через топоніми та прагматоніми як предметний життєпростір людини. Цьому сприяють запропоновані аналітичні завдання та завдання з цікавої ономастики. Осмислити навчальний матеріал допомагають конкретно сформульовані питання для обговорення. Вказані ключові поняття необхідні для оволодіння змістом даного навчального матеріалу.

Підвищеною теоретичною складністю відзначається другий змістовий модуль «Дериваційні та функціональні особливості онімів». Магістранти освоюють денотатно-квалітативні, мотиваційні й етимологічні особливості онімів і здійснюють це через визначення типології пропріативів і мотиваційної структури ономастикон. Вони виявляють етимологію власних назв, походження та способи запозичення онімів. У цьому ж модулі йдеться про особливості творення власних назв і шляхи їх виникнення, про хронологічну типологію онімів і дериваційну структуру онімного простору, про словотвірні типи онімів і семантику пропріальних творчих основ. Специфічним змістовим навантаженням наповнена тема «Стилістичні особливості пропріальних одиниць», де розкриваються функції онімної лексики, специфіка функціонування власних назв у різностильових текстах і емоційно-експресивні ознаки пропріальних одиниць. Практичні завдання другого модуля орієнтують магістрантів на розкриття комплексу особливостей онімів у їх зв'язку з об'єктами відображення (на прикладах окремих ойконімів, зоонімів, гідронімів, антропонімів) і на висвітлення процесу творення власних назв. Важливим формально-змістовим моментом модуля є використання актуальної соціально-політичної інформації, локального вербального матеріалу, а також текстів художньої літератури.

Третій змістовий модуль спрямований на проблемні питання вивчення пропріальної лексики. Насамперед йдеться про становлення ономастичних студій в Україні з одночасним акцентом на загальнотеоретичних проблемах ономастики та на конкретиці історичних етапів національних топонімічних досліджень. Окремо приділена увага вивченню антропонімії. Магістрантам запропоновано самостійно опанувати типологію онімної лексики, поширення онімів у мовному просторі, а також дослідження власних назв інших типів в Україні. Завершується третій модуль висвітленням питань кодифікації пропріальних одиниць, структурування та підвищення культури мови. Конкретно аналізуються офіційні та неофіційні ситуації у різних сферах вживання онімів. Під таким кутом зору розкриваються правописні особливості власних назв, пояснюється відмінювання онімів. Практичні завдання передбачають проведення аналітичної роботи в проблемних тематичних групах «Дослідники топонімії» та «Дослідники антропонімії» учасники яких зосереджуються на висвітленні форм і способів дослідження топонімії та антропонімії в Україні. Магістрантам пропонується тематика наукових повідомлень: «Класифікація ойконімів України», «Продуктивність і локалізація основних словотвірних моделей в ойконімії України», «Апелятивна і пропріальна номінації», «Способи творення українських прізвищ». Не залишені поза увагою специфіка вживання онімів у різних сферах спілкування та їх правописні особливості, для чого підготовлені відповідні практичні завдання.

Рекомендована література в її основному і додатковому списках забезпечує джерельну базу вивчення програмового змісту спеціальної навчальної дисципліни «Актуальні питання української ономастики».

ПУТІВНИК ДЛЯ ЧИТАЧА

Вчена рада гуманітарно-технологічного факультету академії рекомендувала до друку «Читацький щоденник для студентів коледжів», підготовлений головою Ради молодих науковців, кандидатом філологічних наук Романом Дубровським. Мета цього оригінального видання – допомогти студентам у вдосконаленні навичок осмисленого читання творів, усвідомленні їх змісту та художніх особливостей. Для цього Щоденник містить перелік рекомендацій щодо ефективного читання художньої літератури, творчі портрети кожного із письменників, вивчення творів яких передбачені чинними навчальними програмами, відомості з теорії літератури і вправи, спрямовані на перевірку вміння їх практичного застосування. Видання розпочинається рекомендаціями про те, як із ним працювати і як читати художню літературу взагалі. Пропонується список творів, що підлягають аналізу згідно із навчальною програмою, – шедеври 34 класиків української літератури. Автор дає пропозиції щодо вивчення сучасної «молодої» української літератури і творчості письменників рідного краю, пояснює систему епічних і драматичних жанрів та методику визначення віршованого розміру, знайомить із видами і жанрами лірики, подає орієнтовні схеми аналізу епічного, драматичного і ліричного творів.

Привертає увагу запропонована автором Щоденника структура аналізу творчості письменника: крім біографічної довідки й інформації про основні твори, визначена схема висвітлення знакового визначального твору письменника (жанр, тема, ідея, структура, персонажі, проблеми, відгуки критиків), а також власні оцінки твору письменниками, їхні висновки та судження. Читачеві пропонується знайти суттєві цитати, фрагменти й епізоди твору, підготувати тестові завдання із правильними відповідями для взаємоперевірки.

Необхідно сказати і про «родзинку» «Читацького щоденника» – цікаві факти із життєтворчості відомих представників українського письменства, серед яких – фантастична пунктуальність Івана Нечуя-Левицького; неприязнь Панаса Мирного до оприлюднення його біографічних даних; «поліглотність» Івана Франка, котрий володів 14 іноземними мовами і переклав українською мовою твори майже 200 авторів 37 національних літератур; декламування напам'ять «Кобзаря» Ольгою Кобилянською упродовж декількох годин; музичні здібності Лесі Українки, з голосу якої записано 220 народних мелодій; пристрасть Павла Тичини до писання творів тільки олівцем; авторство ідеї по нейтральний статус України Івана Драча; відмова Ліни Костенко від звання Героя України через невизнання поетичної творчості політичною заслугою; написання творів Олесям Гончарем тільки у ранкові години; щоденник Павла Загребельного, який можна буде відкрити лише у 2029 році та багато інших несподіваних відомостей, які переконують в тому, що талант у усьому неповторний і закликає нас жити не тільки творчо, а й цікаво.

НАУКА У КРОСІВКАХ: ПОХІД ЧЕТВЕРТИЙ

Рада молодих науковців академії продовжує віртуальні за формою, та цілком реальні за змістом туристичні семінари-походи маршрутами творчих наукових пошуків. Четвертий маршрут походу проліг у текстуальний простір минулого, сьогодення та перспектив розвитку регіональної освіти в її теоретичному і практичному аспектах. Об'єктом дослідження стали традиції та перспективи освітянського поступу на Волині, розвиток традиційних художніх ремесел на Кременеччині, мистецьке краєзнавство регіону, а також вивчення природничих наук у навчальних закладах Кременця. Згадані проблеми аналізувалися нашими молодими науковцями в минулому році, а матеріали цієї наукової акції увійшли до збірника наукових статей «Kremenets science: open air, або Наука в кросівках». Загальну редакцію видання здійснив голова Ради молодих науковців академії, кандидат філологічних наук Роман Дубровський. Книгу до публікації готувала очолювана ним редакційна колегія у складі кандидата філософських наук Олени Мороз, кандидата сільськогосподарських наук Олени Тригуби, кандидата педагогічних наук Олександра Омелячука і Віталія Цісарука.

В тематичному полі «Традиції та перспективи освіти на Волині» теоретичні пошуки здійснювали кандидат філософських наук Олена Мороз («Особливості виховної роботи під час класних та позакласних занять у Волинській духовній семінарії кінця XIX століття»), магістрантка нашої академії Тетяна Фількевич («Світоглядно-педагогічні виміри виховної діяльності викладачів Волинської духовної семінарії») і магістрант Чернівецького НУ ім.Юрія Федьковича Андрій Любунь («Публіцистична та видавнича діяльність Арсена Річинського»).

На матеріалах регіональної тематики підготовлені аналітичні розвідки науковців, які досліджували «Розвиток ремесел на Кременеччині: новітній погляд на традиційний досвід». Такий погляд продемонстрували аспірантка Катерина Годун у статті «Вивчення декоративно-ужиткового мистецтва Кременеччини майбутніми вчителями технологій», магістрантки Юлія Шкред у дослідженні «Роль гурткової роботи «Інтер'єрна текстильна лялька» у розвитку творчих здібностей учнів» та Антоніна Тригуба у близькій до цієї тематики розвідці «Творчий проект зі спеціалізації «Українська народна вишивка»».

Частина молодих авторів-науковців обрали літературно-мистецький напрям аналітичних пошуків. Їх статті опубліковані в розділі «Література та мистецтво Великої Волині очима молодих дослідників». У цьому тематичному просторі працювали редактор збірника Роман Дубровський («Проблема взаємодії наукового літературного краєзнавства та шкільної практики» (на прикладі творчості Галини Гордасевич)), здобувач Східноєвропейського НУ ім. Лесі Українки Галина Мартинюк («Інтертекстуальність у художньому вимірі ляментів»), магістранта Богдана Хомич («Денники» Петра Сороки як літературний феномен»). Доцент Олена Пасічник і магістранта Марія Гаврилюк звернулися до складної в теоретичному і важкої у соціальному планах таборової тематики («Концтабори і каторга: перевернутий світ (за творчістю Уласа Самчука)»). Магістрантка Алла Дубровик досліджує «Жаргонізми та їх стилістичну роль у новелах Бориса Антоненка-Давидовича». Фахову мистецьку проблематику в її методичному контексті розробляла магістрантка Софія Горобець («Специфіка інтерпретаторської діяльності майбутнього музиканта-фахівця»).

Розділ «Розвиток природничих наук у навчальних закладах Кременця» представлений двома одновекторними, проте по-різному цікавими і змістовними студентськими дослідженнями: «Рослини-індикатори» (Яна Радисюк) і «Тварина-індикатори» (Інна Славинська).

Збірник доповнено фотозвітом про семінар-турпохід.

СТАЖУВАННЯ ЗА РУБЕЖЕМ

Стажування в зарубіжних науково-освітніх установах належить до особливо ефективних інноваційних форм підвищення кваліфікації, теоретичного рівня і методичної майстерності науково-педагогічних працівників національних закладів вищої освіти. Науковець кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання, викладач циклової комісії музичних дисциплін педагогічного коледжу нашої академії, кандидат мистецтвознавства Світлана Гуральна пройшла науково-педагогічне стажування в Куявському Університеті у Влоцлавеку (Республіка Польща) за темою «Проблеми та процес реформування освіти в галузі культурології та мистецтва в Україні та ЄС» за фахом «Культура і мистецтво». Стажування в обсязі 180 годин проходило під керівництвом очільника відділу дидактики Куявського Університету Джоанни Шулерецької.

Разом із науковцем нашої академії стажувалися фахівці мистецького профілю з Львівського НУ ім. Івана Франка, НПУ ім. М.П.Драгоманова, Вінницького ДПУ ім. Михайла Коцюбинського, Дніпропетровської академії музики ім. Михайла Глінки, Державного університету інфраструктури і технологій (м.Київ), Львівської національної музичної академії ім.

М.В.Лисенка, Національної музичної академії України ім. Петра Чайковського, Київського НУ культури і мистецтв, Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, а також двох історико-культурних інститутів: Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника та Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії (м.Запоріжжя).

Матеріали стажування оформлені в однойменному збірнику наукових праць, де кандидат мистецтвознавства Світлана Гуральна представлена власним дослідженням «Заклади духовної освіти Галичини кінця XIX – першої половини XX ст. у розвитку літургійно-хорової практики регіону». Наш автор зазначає, що духовне мистецтво впливає на процес об'єднання суспільства у межах християнської культури, формує ціннісні маркери та морально-етичні норми і в кінцевому підсумку творить важливі компоненти аури національної ментальності. Це актуалізує потребу вивчення форм і конкретних здобутків історичного поступу національної духовної культури, насамперед її сакральної складової. Тісна співпраця духовенства і представників музичних кіл позитивно впливала не лише на мистецький розвиток регіону, а й на пошавлення освітніх процесів. Обов'язкове навчання співу та музики в народних школах йшло паралельно із розвитком літургії та богослужбового співу. Це обумовлювалося потребами підвищення якості церковної хорової музики, в тому числі через активізацію її вивчення у світських навчальних закладах. Дяки та регенти церковних хорів здобували необхідні знання і навички в освітніх установах різного профілю та рівня (гімназіях, бурсах, початкових народних школах), де вони опановували основи церковного співу, вивчали богослужбові та паралітургійні музичні твори. Крім цього, організовувалися диригентські курси. Постійна співпраця церковних і світських музичних колективів на богослужбових та інших духовних акціях збагачувала культурно-мистецьке життя Галичини кінця XIX – першої половини XX ст.

Згадане наукове дослідження молодого музикознавця стало підтвердженням успішного проходження науково-педагогічного стажування у закладі вищої освіти сусідньої держави.

(За матеріалами наукової частини академії)